

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки
і підприємництва

Кафедра підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Методологія наукових досліджень»

Рівень вищої освіти:	<u>другий (освітньо-науковий)</u>
Спеціальність:	<u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u>
Освітня програма:	<u>Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Навчальний рік, семестр:	<u>2021-2022 н.р., семестр 2</u>
Курс (рік навчання)	<u>1</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>3</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Олександр Бурляй
Профайллектора	kaf_pt@udau.edu.ua; unuspidpruemnutstvo@gmail.com
Контактна інформація лектора (e-mail)	burliai-ekonomika@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1256

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	Мета курсу (інтегральна компетентність) - здатність розв'язувати складні завдання і здійснювати науково-дослідну роботу у сфері маркетингу та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної наук.
Завдання курсу	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ознайомити студентів з загально-теоретичними питаннями логіки, методології та методів наукового пізнання, акцентуючи увагу на методологічній складовій в організації наукових досліджень у сфері фінансів; ➤ ознайомити студентів з основами системного підходу і організації наукових досліджень; ➤ ознайомити студентів зі специфікою впровадження результатів наукових досліджень відповідно до фаху підготовки та системою оцінки їх ефективності та перспективи розробки в контексті світової практики; ➤ підвищити рівень розуміння логіки наукового методу та проблемного контексту обґрунтування знання; ➤ застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій і професійній діяльності; ➤ сформувати навички аналізу наукового тексту; ➤ сформувати навички систематизації інформації та обробки масивів даних. набути безпосередній досвід організації кваліфікаційного дослідження на присвоєння звання магістра з фінансів; ➤ навчити застосовувати апробовані методи, методологію та дослідницькі засоби, інструментарій наукових досліджень для вирішення проблем фінансово-економічної сфери; ➤ застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій і професійній діяльності; ➤ розвинути достатній рівень аналітичного і критичного мислення.
Компетентності	<ul style="list-style-type: none"> ➤ загальні: ➤ ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ➤ ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ➤ спеціальні: ➤ СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності. ➤ ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
--------------------------------------	--

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оцінювання (балів)	Залучені стейкхолдери (спільне проведення аудиту. занять)
Змістовий модуль 1					
Тема 1. Предмет і метод курсу «Методологія наукових досліджень»	2/2	<p>Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності. Економічна наука та її значення у розв'язанні головних проблем агропромислового виробництва.</p> <p>Основні закономірності і проблеми розвитку економічної науки.</p> <p>Предмет, мета і завдання курсу „Методологія наукових досліджень”.</p> <p>Організація наукової діяльності в Україні.</p> <p>Наукові установи країни, їх завдання та функції.</p>	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	-
Тема 2. Сутність, види та процес наукового дослідження	2/2	<p>Поняття наукового дослідження. Необхідність проведення наукових досліджень. Вимоги до наукового дослідження.</p> <p>Класифікація наукових досліджень. Види наукових досліджень: експериментальні, теоретичні, істографічні, порівняльно - аналітичні.</p> <p>Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.</p> <p>Науково - дослідницька діяльність здобувачів - складова частина навчального процесу.</p>	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	-
Тема 3. Основи методології наукових досліджень. Загальнотеоретичні методи дослідження	2/2	<p>Поняття про методологію досліджень. Види та функції наукових досліджень. Метод та прийом в науковому дослідженні. Методика та техніка наукових досліджень.</p> <p>Теорія пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання.</p> <p>Економічні закони, механізм їх дії та використання в економічних дослідженнях. Повнота, однорідність, порівняльність,</p>	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі	10	-

		<p>точність і достовірність фактів, їх критична оцінка.</p> <p>Класифікація методів дослідження: загально-теоретичні, емпіричні, спеціальні.</p> <p>Загально-теоретичні методи дослідження.</p> <p>Абстрактно - логічний метод дослідження і його використання.</p> <p>Історичний метод дослідження. Сукупність прийомів історичного методу дослідження: періодизація та історична деталізація, єдність і боротьба протилежностей та ін.</p>	електронного забезпечення навчання в Moodle		
Тема 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження	2/1	<p>Емпіричні методи наукового дослідження.</p> <p>Спеціальні методи економічного дослідження.</p> <p>Економіко - статистичний метод дослідження.</p> <p>Монографічний метод.</p> <p>Розрахунково-конструктивний метод дослідження.</p> <p>Балансовий метод.</p> <p>Економіко - математичні методи дослідження.</p> <p>Метод наукового експерименту.</p>	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	гостьовий лектор Дякон В.М. канд.фіз.-мат.наук, директор Уманської філії ПВНЗ "Європейський університет"
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	x
Змістовий модуль 2					
Тема 5. Структура наукового дослідження	2/2	<p>Структура наукового дослідження.</p> <p>Вибір теми дослідження, його мети, завдання.</p> <p>Обґрунтування актуальності, цінності та новизни наукових розробок.</p> <p>Обґрунтування вибраної теми і об'єкта дослідження.</p> <p>Роль наукового керівника у виборі теми наукового дослідження.</p> <p>Розробка плану науково - дослідної роботи.</p> <p>Структура плану і загальна характеристика його складових частин.</p> <p>Складання робочої методики наукового дослідження і основні вимоги до неї.</p>	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	-

		<p>Розроблення концептуальних положень і апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби та ін.).</p> <p>Визначення теоретичного і практичного стану проблеми.</p>			
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2/2	<p>Поняття про наукову інформацію та її роль в проведенні наукових досліджень.</p> <p>Джерела інформації та їх використання в науковій роботі. Способи пошуку інформації. Використання законодавчих актів, постанов уряду та указів Президента. Спеціальна економічна та нормативно - довідкова література. Статистичні щорічники. Періодична література. Інтернет.</p> <p>Оформлення витягів з літературних джерел. Комплектування літератури. Кодування інформації.</p> <p>Методика роботи з літературними джерелами.</p> <p>Збір та обробка цифрових матеріалів, вимоги до них та перевірка.</p> <p>Аналіз нагромаджених матеріалів.</p>	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	-
Тема 7. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення та захист	2/1	<p>Науково-дослідна робота студентів та магістрантів у вищому навчальному закладі. Державний стандарт про науково - дослідну роботу.</p> <p>Курсова робота. Загальна характеристика роботи та її виконання. Встановлення строків виконання наукової роботи в цілому і за розділами. Етапи наукового дослідження, оформлення та захист курсової (дипломної) роботи.</p> <p>Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Порядок виконання і захисту магістерської роботи. Зміст і структура вступу, теоретичної частини, головних розділів, висновків і пропозицій. Оформлення таблиць, схем, рисунків, списку використаної літератури. Посилання на першоджерела використаних даних.</p> <p>Написання висновків, пропозицій за результатами науково - дослідної роботи, їх об'єктивність і обґрунтованість.</p>	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	-

Тема 8. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	2/2	Обробка результатів дослідження та їх оформлення. Форми відображення результатів наукового дослідження. Наукова публікація. Методика підготовки та оформлення публікацій. Форми звітності при науковому дослідженні. Оцінка ефективності наукових досліджень. Економічна, науково-технічна та соціальна ефективність наукових досліджень. Впровадження у виробництво результатів наукових досліджень	Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	-
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10	x
Всього за два модулі				100	
Всього за курс				100	

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо).
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки рефератів та індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підручник. К.: АБУ, 2002. 480 с.
3. Голуб В.А. Огляд концепцій формування і використання бібліотечних електронних

ресурсів. 2001. № 3. С. 55-58.

4. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посібник. Харків: Право, 2017. 446 с.
5. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: навч. Посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 208 с.
6. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основинауковихдосліджень: навч. посібник. К.: Алерта, 2019. 490 с.
7. Корягін М.В. Основи науковихдосліджень: навч. Посібник. К. : Алерта, 2014. 622 с.
8. Краус Н.М. Методологія та організаціануковихдосліджень: навчально-методичнийпосібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
9. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник . К.: Кондор, 2006. 206 с.
10. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
11. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
12. Методологія та організація наукових досліджень: посібник / О.І. Гуторов / Харк. нац. аграр. ун-т. Х.: ХНАУ, 2017. 57 с.
13. Методологія та організація наукових досліджень: навчально- методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
14. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
15. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч.посіб./ В.С. Антонюк, Л.Г.Полонський, В.І.Аверченко, Ю.А. Малахов. К.: НГУУ «КПП», 2015. 276 с.
16. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: методичні рекомендації / авт.-укл.: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй; Київ: УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 117 с.
17. Мокін Б.І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
18. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого / уклад.: А.В. Байлов, О.М. Литвинов, В.В. Чумак; за заг. ред. О.М. Головка. Харків : ХНУВС: ТімПаблішГруп, 2016. 363 с.
19. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посібник / авт.-упоряд.: А.Є. Конверський, В.І. Лубський, Т.Г. Горбаченко та ін.; за ред. А.Є. Конверського. Київ : Центр учб. літ., 2016. 351 с.
20. Основи наукових досліджень: організація самостійної та наукової роботи студента: навч. посібник / [Я.Я. Чорненький, Н.В. Чорненька, С.Б. Рибак, Д.Д. Сердюк.] - К.: Професіонал, 2006. 199 с.
21. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.
22. Оспіщев В.І. Технологія наукових досліджень в економіці: навч. посібник / В.І. Оспіщев, В.В. Кривошей. К. : Знання, 2013. 255 с.
23. Підюшенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навчальний посібник / Підюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Словенко Е. Київ: Лібра, 2004. 344 с.
24. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016. 254 с
25. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Соловійов С.М. -К.: Центр навчальної літератури, 2007. 176 с.
26. Сурмін Ю.П.Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація: навч.-метод. посіб / Ю.П.Сурмін. К.: НАДУ, 2018. 184 с
27. Філіпенко А.С. Основи філософії та методології економічної теорії: навч. посіб. / А.С.Філіпенко. К.: ВПЦ«Київський університет», 2018. 271с.

28. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / Шейко В.М., Кушнарченко П.М. [5-те вид.,стер.]]. К.: Знання, 2006. 307 с.

Додаткова література:

1. Burliai A.P., Burliai O. L., Kovalev L., Smertenuk I. Methodological aspects of determination of energy potential of biomass of plant products. *Modern Scientific Researches*. IssueNo.12. Part3. May 2020. Pp.30-35.

2. Бурляй А. П., Бурляй О. Л., Ковальов Л.Є. Методологічні аспекти проведення економічного аналізу екологізації сільського господарства. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Умань, 2020. Вип.96. Ч.2: Економічні науки. С.54–69.

3. 100 запитань і 100 відповідей про підготовку й атестацію наукових і науково-педагогічних працівників: довідник / [автор-упорядник Ю.І.Цеков; за ред. Р.В. Бойченка]. – [2-ге вид., виправлене і доповнене]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2005. 80 с.

4. Від аспіранта – до академіка: збірник законодавчих і нормативних матеріалів з питань наукової діяльності, атестації наукових працівників / [укладач Ю.І.Цеков]. К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», видавництво «Толока», 2006. 80 с.

5. Де і як публікувати результати дисертаційних досліджень: збірник нормативних документів з питань атестації наукових працівників / [укладач Ю.І.Цеков]. [4-е вид., виправлене і доповнене]. - К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2007. 128 с.

6. Довідник офіційного опонента: збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань експертизи дисертаційних досліджень / [автор-упорядник Ю.І.Цеков; за ред. Р.В. Бойченка]. – [2-ге вид., виправлене і доповнене]. К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2008. 64 с.

7. Концепція розвитку Національної Академії наук України на 2014– 2023 роки: Постанова Президії НАН України № 187 від 25.12.2013 р. URL: <http://www1.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/nas/2013/regulations/Pages/187.aspx>

8. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: методичні поради / [автор-упорядник Л.А. Пономаренко]. [3-є вид., виправлене і доповнене]. К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2005. 80 с.

Періодичні видання

1. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України.
2. Вісник Національної книжкової палати України.
3. Вісник Українського інституту науково-технічної та економічної інформації.
4. Віче.
5. Вища освіта України.
6. Высшее образование.
7. Наука и жизнь.
8. Науковий світ.

Інтернет-джерела

1. Вища атестаційна комісія України – <http://www.vak.org.ua/>
2. Журнал «Наука и жизнь» - <http://www/nkj.ru/>
3. Законодавча база Верховної Ради України - <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
4. Міністерство освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua/>
5. Науково-практичний журнал «Наука та інновації» - <http://www.nas.gov.ua/scinn/>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www/nbu.gov.ua/>
7. Освітній портал - <http://www.osvita.org.ua/>
8. Український інститут науково-технічної та економічної інформації - <http://www/uinpei.kiev.ua/>